

VOORWOORD

Op donderdag 15 januari 1953, hield Maurice Merleau-Ponty zijn inaugurale rede voor het *Collège de France*. In zijn tekst *Lof der wijsbegeerte* breekt hij een lans voor Socrates en daarin zit er een waarschuwing voor de hedendaagse moderne filosoof. “De moderne filosoof is dikwijls ambtenaar, altijd schrijver, waarbij de vrijheid die hem in zijn boeken wordt gelaten, een nadeel met zich meebrengt: alles wat hij zegt komt onmiddellijk terecht in de academische wereld, waar levenskeuzes geen scherpe kanten meer hebben en de kansen voor het denken versluierd zijn.”¹

Met dit nummer publiceren we drie artikels die de hedendaagse normen voor wetenschappelijke publicaties allicht niet zouden doorstaan. Niet omdat die teksten niet goed zouden zijn, maar gewoonweg omdat de drie auteurs pogen om oorspronkelijk te denken – omdat ze pogen om de versluiering scherp weg te denken. Als een stekende horzel wil *De uil van Minerva* die rol blijven spelen: zonder de popularisering op te zoeken, teksten brengen die pogen om bestaande betekenissen te verschuiven zodat mogelijks nieuwe realiteiten kunnen ontstaan.

In een eerste tekst onderzoekt Marc De Kesel vanuit het oeuvre van Willem Frederik Hermans hoe het klassieke begrip van de held, zoals Achilles, verschuift naar een modern begrip van de held. In een tweede artikel zoekt Erik Meganck naar de mogelijkheden van de religie in een wereld waarin God uitgekled is. Hij doet daarbij een opmerkelijke uitspraak: “Het christendom wordt een ‘anti-religie’ [...] waardoor dit monotheïsme wezenlijk een atheïsme is.” Een afsluitende bijdrage is van Martine Lejeune waarin ze, in contrast met de wetenschappen, op zoek gaat naar het typische in de filosofische verklaring. We laten de lezer het plezier om zelf te ervaren hoe die teksten pogen om betekenissen te verschuiven.

Tevens presenteren we een aantal recensies en in het bijzonder wil ik Raf Debaenes recensie van Abram de Swaans boek *Compartimenten van vernietiging. Over genocidale regimes en hun daders* vermelden. In de pers werd dit boek fascinerend genoemd. Debaene vat het boek als volgt samen “Door zich te verzetten tegen een karikatuur, maakt de Swaan het zichzelf wat al te gemakkelijk en negeert hij het verontrustende dat Arendt, Browning, Milgram en Bauman ons te denken geven”.

Als laatste wil ik nog de aandacht vestigen op een aantal aangekondigde initiatieven. Ten eerste is er het initiatief van Caro Vermeire. Onder de vlag *Background Educations* organiseert zij een reeks lezingen met maar liefst 42 docenten, waarbij de *cross-over* tussen maatschappelijke thema's en de *humanities* centraal staat. Een blik op de desbetreffende website leert dat dit programma de moeite waard is.

Dit jaar verzorgt Luc Anckaert als gashoofdredacteur, samen met het *Institutum Iudaicum*, ons jaarlijks themanummer met als onderwerp: de joodse filosofie. Naar aanleiding van dit nummer organiseert *De uil* een studieavond met als titel: *De holocaust en het joodse denken*. De uitgave van dit nummer geeft ons de gelegenheid om Simon Gronowski uit te nodigen. Als kind ontsnapt Simon uit het enige door het verzet gestopte konvooi richting Auschwitz, met name het bekende 20ste konvooi dat vertrok vanuit de Kazerne Dossin te Mechelen. Simon overleeft de oorlog, wordt wees en op een filosofische manier poogt hij om zijn persoonlijk drama een plaats te geven. In het boek *Eindelijk bevrijd. Geen schuld, geen slachtoffer* – dat hij samen schreef met de beeldende kunstenaar Koenraad Tinel, kind van een collaborerende familie uit Gent – probeert hij om het klassieke joodse slachtofferverhaal te doorbreken. “De Joden hebben geen monopolie op lijden.”² Op zijn wijze wil Gronowski het compartiment van het Jood-zijn, waar onder andere ook de Swaan op wijst, overstijgen en een nieuwe verbindende betekenis geven. Ook hier doet zich een opmerkelijke verschuiving van betekenissen voor. Verdere praktische info over onze studieavond vind je achteraan dit nummer.

Henk VANDAELE

1 Maurice Merleau-Ponty, *Lof der wijsbegeerte*, uit het Fr. vert. d. Honée E. & Kerstiens E., Amsterdam, Boom, 2014, p. 69.

2 Gronowski Simon & Tinel Koenraad, *Eindelijk bevrijd. Geen schuld, geen slachtoffer*, Veurne, Uitgeverij Hannibal, 2013, p. 45.